

Hof van Cassatie 12 oktober 2018

INSOLVENTIE

Aansprakelijkheidsvorderingen bij insolventie – Faillissement – Bestuurdersaansprakelijkheid

INSOLVABILITÉ

Action en responsabilité en cas d'insolvabilité – Faillite – Responsabilité de l'administrateur

Het cassatiearrest van 12 oktober 2018 is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Antwerpen (d.d. 15 juni 2017) dat betrekking had op de aansprakelijkheid van twee bestuurders van een failliete vennootschap.

De argumenten in de beroepsprocedure waren als volgt. De twee bestuurders van R.T. Lommel werden aansprakelijk gesteld door een Nederlandse vennootschap NV V. vanwege het begaan van kennelijke grove fouten die hadden bijgedragen tot het faillissement (art. 530, § 1 W.Venn.). Deze fouten betroffen: schendingen van de regels van vereffening en de hypotheekwet, het opzetten van een sterfhuisconstructie en het veroorzaken van een onrechtmatig financieel nadeel ten voordele van andere ondernemingen van de groep. Echter, de twee aangesproken bestuurders stellen dat de procedure onontvankelijk dient te worden verklaard, aangezien de schade gelegen is aan de contractuele wanprestatie van de vennootschap en dus van contractuele aard is. Volgens geïntimeerden dienen zij in dat verband als uitvoeringsagenten van de vennootschap te worden beschouwd en kunnen zij niet aansprakelijk worden gesteld voor de contractuele wanprestaties in kwestie. Het hof van beroep te Antwerpen gaat niet mee in de redenering van geïntimeerden en stelt:

“De omstandigheid dat geïntimeerden als uitvoeringsagenten moeten worden aanzien, met betrekking tot de contractuele verplichtingen van de vennootschap sluit niet uit dat zij persoonlijk aansprakelijk blijven voor eigen onrechtmatig handelen waardoor zij schade veroorzaken aan derden die met de vennootschap handelden.”

Bijgevolg wordt de vordering onvankelijk verklaard en worden de bestuurders ten gronde aansprakelijk gesteld voor hun fouten die hebben bijgedragen tot het faillissement.

Hierop gaan de bestuurders in cassatie. Zij beweren nog steeds dat de schade betrekking heeft op contractuele wanprestaties van de vennootschap en dat de immuniteit van de uitvoeringsagent elke vordering met betrekking tot bestuurdersaansprakelijkheid onontvankelijk maakt. Echter, het Hof van Cassatie gaat eveneens niet mee in die redenering en stelt:

“De schuldeiser die een vordering op grond van artikel 530, § 1, tweede lid Wetboek van Vennootschappen instelt, komt niet op voor de vergoeding van individuele schade,

maar voor zijn aandeel in de collectieve schade. Dit aandeel in de collectieve schade houdt geen verband met de contractuele schade die een schuldeiser lijdt naar aanleiding van een door de gefailleerde vennootschap niet nagekomen verbintenis. De regel van de quasi-immuniteit van de uitvoeringsagent is niet van toepassing op de aansprakelijkheid van een bestuurder wegens een door hem begane kennelijk grove fout die heeft bijgedragen tot het faillissement. Het onderdeel dat uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt naar recht” (eigen benadrukking).

Hof van Justitie 4 oktober 2018

Zaak: C 337/17

EUROPEES EN INTERNATIONAAL GERECHTELIJK RECHT

Bevoegdheid en executie – Rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – Verordening nr. 1215/2012/EU van 12 december 2012 – Pauliana

DROIT JUDICIAIRE EUROPÉEN ET INTERNATIONAL

Compétence et exécution – Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Règlement n° 1215/2012/UE du 12 décembre 2012 (anc. 44/2001/CE du 22 décembre 2000) – Paulienne

De rechtsvraag naar het forum spruit voort uit een klunnen van feiten. In de spil van dit verhaal vinden we twee Poolse ondernemingen Coliseum en Feniks. Deze twee partijen sloten een overeenkomst waarin Feniks optrad als investeerder van een vastgoedproject van Coliseum. Coliseum op zijn beurt sloot verschillende contracten met onderaannemers. Echter, wanneer Coliseum het naliet om deze onderaannemers te betalen, werd Feniks aangesproken voor de uitstaande schulden van Coliseum op basis van haar medeaansprakelijkheid als investeerder en werd Feniks een schuldeiser van Coliseum. Hierna verkocht Coliseum een onroerend goed aan Azteca, een Spaanse onderneming.

Ingevolge de insolventie van Coliseum, stelt Feniks een pauliaanse vordering in ten aanzien van Azteca voor de Poolse rechter voor de verkoop van het onroerend goed. Feniks beroept zich op artikel 7, 1., a) van de herziene Brussel I-Verordening op basis waarvan verweerders voor het gerecht kunnen worden gebracht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd (i.e. Polen). Azteca komt tegen deze vordering op en stelt dat de bevoegdheid dient te worden bepaald aan de hand van artikel 4, 1. Brussel I en dus dient te worden gebracht voor de rechtbank van de woonplaats van de verweerder (i.e. Spanje). Gelet op de onenigheid tussen de partijen omtrent het forum richt de Poolse regionale rechtbank volgende vraag aan het Hof van Justitie:

Valt een actio pauliana waarbij de schuldeiser heeft verzocht om onwerkzaamverklaring ten aanzien van hem van de handeling – die hem beweerdelijk in zijn rechten benadeelt – waarbij zijn schuldenaar een goed heeft overgedragen aan een derde, onder de regel van internationale bevoegdheid van artikel 7, 1., onder a) van verordening nr. 1215/2012?

Het Hof oordeelt dat de toepassing van artikel 7, 1., a) verordening nr. 1215/2012 het bestaan van een vrijwillig aangegane juridische verbintenis tussen twee partijen veronderstelt, waarop de vordering van de verzoeker berust. De *actio pauliana* is gebaseerd op de verzoeker zijn persoonlijke claim ten aanzien van de schuldenaar en waarmee de verzoeker tracht zijn toekomstig verhaalrecht over het vermogen van de schuldenaar veilig te stellen (ro. 40). *In casu* stelt het Hof dat Feniks de onderaannemers heeft betaald voor de uitvoering van bouwwerkzaamheden vanwege de hoofdelijke aansprakelijkheid van investeerders ten aanzien van de uitvoerders van werken. Echter, zowel het verhaalrecht van Feniks op het vermogen van haar schuldenaar, als de vordering tot onwerkzaamverklaring van de door deze schuldenaar met een derde gesloten koopovereenkomst, vloeien voort uit verbintenissen die Coliseum vrijwillig is aangegaan tegenover Feniks (ro. 42). Volgens het Hof ligt de grondslag van deze vordering in essentie in de schending van verplichtingen die de schuldenaar tegenover de schuldeiser is aangegaan (ro. 43). Bijgevolg oordeelt het Hof dat hieruit volgt dat de *actio pauliana* wordt ingesteld “ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst”, wanneer deze is gebaseerd op schuldvorderingen die voortvloeien uit contractuele verplichtingen (ro. 44). Bijgevolg wordt de prejudiciële vraag positief beantwoord en kan de verweerder voor het Poolse gerecht worden gebracht.

Rechtbank van koophandel Luik (afd. Namen) 9 april 2018

Zaak: R/17/00023

INSOLVENTIE

Gerechtelijke reorganisatie – Gerechtelijke reorganisatie door collectief akkoord – Homologatie van het reorganisatieplan en rechtsmiddelen

INSOLVABILITÉ

Réorganisation judiciaire – Réorganisation judiciaire par accord collectif – Homologation du plan de réorganisation et recours

De gerechtelijke reorganisatie van ondernemingen staat bekend voor de vrijheid voor de betrokken schuldenaar. De schuldenaar blijft immers aan het hoofd van zijn onderneming staan en stelt zelf maatregelen voor die hij noodzakelijk acht voor de redding van de onderneming. Dit wil echter niet zeggen dat de schuldenaar *carte blanche* krijgt bij de uitwerking van zijn plan. De schulde-

naar zal zich moeten houden aan de minimumvoorwaarden voor de opstelling van het reorganisatieplan (art. 49/1 WCO/art. XX.73 WER). Daarnaast beschikt de rechter over beoordelingsbevoegdheid bij de homologatie van het reorganisatieplan en kan hij de homologatie weigeren op basis van schendingen van de pleegvormen of de openbare orde (art. 54 WCO/art. XX.79 WER).

Van deze bevoegdheid heeft de rechtbank van koophandel te Luik, afdeling Namen, gebruik gemaakt, in haar beslissing van 9 april 2018. De feiten ten grondslag aan deze beslissing waren als volgt. De vennootschap SA Meubles d'Art Henri Socquet heeft een verzoekschrift ingediend tot opening van een procedure tot gerechtelijke reorganisatie. De totale schuldenlast van de vennootschap is 1.258.932,70 EUR. De schuldenaar heeft tijdens deze procedure een plan uitgewerkt waarin de hypothecaire schuldeiser werd verzocht om de niet gewaarborgde accessoria kwijt te schelden en alle andere schuldeisers werden verzocht om de interesten en accessoria kwijt te schelden.

Daarnaast heeft deze vennootschap een opeisbare schuldvordering ter waarde van 1.941.694,7 EUR ten aanzien van haar gedelegeerd bestuurder, de heer Socquet, die ook aandeelhouder is van de vennootschap. De heer Socquet wenste zijn aandelen in de vennootschap te verkopen. Hij had reeds één serieuze kandidaat-koper gevonden, die bereid is om een voorschot van 1.200.000 EUR te geven. Dit voorschot zou op zijn beurt worden gebruikt om een deel van de openstaande schuldvordering terug te betalen.

Het reorganisatieplan werd goedgekeurd door de vereiste meerderheid (art. 54 WCO/art. XX.78 WER). Echter, bij nazicht van het reorganisatieplan weigert de rechtbank van koophandel het plan te homologeren, omdat het plan niet de continuïteit van de onderneming nastreeft en dus een schending van de openbare orde uitmaakt. De rechtbank is van oordeel dat de eigenlijke doelstelling van de schuldenaar is om de schulden van de onderneming te beperken, zodat de gedelegeerd bestuurder minder van de opbrengst van zijn aandelen aan de schuldeisers zal moeten geven. Daarenboven stelt de rechtbank dat zelfs indien dit plan werkelijk de doorstart van de onderneming nastreeft, de maatregelen in het reorganisatieplan niet proportioneel zijn ten aanzien van het vooropgestelde doel. Het was immers mogelijk om via andere maatregelen, zoals inning van de schuldvordering bij gedelegeerd bestuurder, de volledige schuldenlast van de onderneming te delgen en de activiteiten te herstarten.

De verzoeker wordt vervolgens teruggestuurd en opgedragen om de schuldeisers een nieuw reorganisatieplan voor te leggen (art. 55, § 2 WCO/art. XX.79 WER).